

Évközi 4. vasárnap

1Kor 7,32-35

Osztatlan ragaszkodás az Úrhoz

³²Azt szeretném, ha mentek volnátok a gondtól. A nőtlennek arra van gondja, ami az Úré: hogyan járjon az Úr kedvében. ³³A nő azonban világi dolgokkal törődik: hogyan keresse felesége kedvét, ³⁴ezért meg van osztva. A nem házasszony és a szűz arra gondol, ami az Úré, hogy testben és lélekben szent legyen, míg a férjes nőt világi dolgok kötik le: hogyan járjon férje kedvében. ³⁵Ezt javatokra mondom, nem azért, hogy törbe csaljalak, hanem hogy a feddhetetlen életre és az Úrhoz való osztatlan ragaszkodásra segítssek titeket.

Pálnak ezeket a gondolatait aligha érthetjük helyesen, ha nem ismerjük a sztoikus morálfilozófiát, amely kora pogány vándor prédikátorai terjesztettek. Ez pedig a „lelki tűz” megőrzését tartotta a legfontosabbnak. „Ezek a bölcsek a Mindenség tüzes Szellemét tudták önlelkük magvával” – mondta Kerényi Károly. Ezek közül a sztoikus gondolkodók közül csak kettőt említünk: Epiktétoszt, a rabszolgából lett filozófust és Marcus Aurelius császárt, aki elmélkedéseit Pannóniában írta. Ők olyan népszerűségnek örvendtek, hogy műveikről sokáig azt gondolták, hogy a keresztény hitre tért Nagy Konstantin császár gondolatai, és a szerzetesi életbe bevezető tankönyvek közé is felvették. Az említett gondolkodók a világ lelkének tüzeit akarják őrizni lelkükben, és ha akármilyen tevékenység vagy állapot akadályozza az Isten iránti rajongásnak a megvalósulását, arról inkább lemondanak.

Ennek a filozófiai iskolának a népszerű tanítását használja fel Pál apostol, amikor a keresztény szabadságot és függetlenséget kívánja megfogalmazni. Erről a függetlenségről Epiktétosz így ír: „... az életben úgy kell viselkedni, mint a lakomán: körülhordoznak egy tálat – éppen hozzád ér, – nyújtsd ki a kezed, és szerényen vegyél belőle. Ha elmegy melletted, ne állítsd meg! Ha meg nem jön, ne fürkészsz utána sóvár tekintettel, hanem várj türelemmel, amíg hozzád ér! Így viselkedj a gyerekekkel, az asszonnal, a hivatalokkal, a vagyonnal szemben is, s méltó leszel arra, hogy az istenek asztaltársa légy. Ha pedig az eléd tett ételekből nem veszel, hanem eltekintesz fölöttük, akkor nemcsak a lakomájukon veszel részt, hanem együtt fogsz uralkodni az istenekkel. Így cselekedtek Diogenész, Hérakleitosz és társaik: méltán »isteniek« voltak, és úgy is nevezték őket.”

Helytelen tehát manicheus családellenességet és házasságellenes következtetést levonni ebből a buzdító beszédből. A családi érzést és a férj-feleség ragaszkodást sokkoló kijelentései csak arra szolgálnak, hogy a világ és annak viszonyai iránti függetlenséget alátámasszák. Amennyiben olyan alternatíva merül fel, hogy az Istenhez való ragaszkodás csorbát szenved a férjhez vagy feleséghez való ragaszkodás miatt, akkor jobb nem házasodni. Az érvelés mögött az áll, hogy az Isten többet ad az emberi személynek, mint a másik emberi személy. A világ kevesebbet tud adni, mint amit az Isten országa ad. Ezeket az állításokat ma nehezen fogadják el az emberek. Ahhoz meg kell előbb tapasztalni, hogy a rossz személyi kapcsolatok miként szűkítik be az ember mozgásterét, vagy a világi és a világi kapcsolatok hogyan korlátozzák a személyi kiteljesedést.

A papi és szerzetesi hivatásoknak is ez az érvelés az alapja. De csak addig érthető, amíg a nőtlenségi motiváció tényleg az Isten szeretetéből, nem pedig félelemből, kényelemből vagy önszeretetből fakad. Abban a pillanatban, amikor a cölibátus választása csak azért történik, hogy senkivel ne kelljen megosztani a földi javakat, vagy senki ne kerüljön olyan közel hozzánk, hogy emberi hibáinkra figyelmeztessen, döntésünk célját veszítette. Pál ugyanis nem a kényelmeseknek, az önszeretőknak, a mama kedvenceinek ír, hanem azoknak, akik házasemberként és nőtlenként egyaránt lelkesednek az Isten országáért, és azon vitakoznak, melyik életállapotban lehet gyorsabban szentté válni. Ha ezt a szöveget mások olvassák, félreértik, és talán nem kevesen vannak, akik még félre is magyarázzák Pál igen hasznos kijelentéseit.